

22 april 2026

Samrådshandling – Dalby-Balingsta-Örsundsbro

Kombinerat undersöknings- och avgränsningssamråd inför ansökan om nätkoncession för linje för kraftledning mellan Dalby-Balingsta-Örsundsbro, Uppsala och Enköpings kommun, Uppsala län

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel:	08-739 50 00
Org.nr:	556417-0800
Projektledare:	Filip Breitholtz
Tillstånd och rättigheter:	Anna Lind, Sophia Rosén

Samrådshandling

Sweco Sverige AB
Lasarettsgatan 3
891 18 Örnsköldsvik
www.sweco.se

Uppdragsledare:	Jenny Lundberg
Samrådsunderlag:	Greta Lindström
Granskning:	Jenny Lundberg

Foton, illustrationer och kartor: Vattenfall Eldistribution AB och Sweco Sverige AB

Kartunderlag: ©Lantmäteriet, Länsvisa och nationella geodata © Länsstyrelsen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Bakgrund, syfte och behov	5
1.2	Vattenfall Eldistribution AB	5
2	TILLSTÅNDSPROCESSEN	5
2.1	Markåtkomst	6
2.2	Annan lagstiftning	7
3	UTREDNING AV MÖJLIGA STRÅK	7
3.1	Utredning av möjliga ledningssträckningar	7
3.2	Utredningsstråk	7
3.3	Nollalternativ	8
4	TEKNISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	9
4.1	Luftledning	9
4.2	Rasering	12
5	OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRVÄNTADE MILJÖEFFEKTER	12
5.1	Riksintressen	12
5.2	Miljö kvalitetsnormer	14
5.3	Markanvändning och planer	16
5.4	Infrastruktur	17
5.5	Naturmiljö	18
5.6	Kulturmiljö	20
5.7	Friluftsliv	23
5.8	Landskapsbild	24
5.9	Boendemiljö	24
6	SAMLAD BEDÖMNING	26
7	FORTSATT ARBETE	26
8	FÖRKLARINGAR ORD OCH BEGREPP	27
9	REFERENSER	29

1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) avser att ansöka om nätkoncession för linje (tillstånd) för en ny 52 kV (konstruktionsspänning) kraftledning mellan Dalby-Balingsta-Örsundsbro i Uppsala och Enköpings kommun, Uppsala län, se Figur 1.

Detta dokument utgör underlag för ett kombinerat undersöknings- och avgränsningsområde enligt 6 kap. 23-25 och 29–32 §§ miljöbalken. Det grundläggande syftet med detta samråd är att informera och inhämta upplysningar som kan vara av betydelse för lokalisering och utformning av den planerade 52 kV ledningen samt att utreda om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP). Samrådshandlingen syftar även till att beskriva den påverkan på människor och miljö som den planerade ledningen kan medföra. Samrådet omfattar även rasering av befintlig ledning mellan Dalby och Örsundsbro.

I avsnitt 8 finns en lista med förklaringar på ord och begrepp som anges i detta dokument.

Figur 1 Översiktsskarta med framtagna utredningsstråk mellan Dalby-Balingsta-Örsundsbro aktuella för detta samråd.

1.1 Bakgrund, syfte och behov

Delar av de regionala 22 kV luftledningarna mellan Husbyborg i Uppsala kommun och Litslena i Enköping kommun är i stort behov av förnyelse. Framtida exploateringar i området visar även ett behov av kapacitetshöjande åtgärder.

Aktuell sträcka mellan Dalby-Balingsta-Örsundsbro, som omfattar detta samråd, utgör en delsträcka mellan Husbyborg och Litslena. Den nya ledningen kommer initialt att drifas på 22 kV till dess att samtliga delsträckor mellan Husbyborg och Litslena har byggts om. När hela sträckan har reinvesterats kan en drifthöjning till 40 kV ske.

Sökanden har under våren 2026 skickat in tillståndsansökan till prövande myndighet för sträckan mellan Husbyborg och Vänge. Under sista kvartalet 2025 genomförde Sökanden samråd för sträckorna mellan Vänge och Dalby, samt mellan Örsundsbro-Viggeby-Litslena. Tillståndsansökan för dessa delsträckor planeras att skickas in vid årsskiftet 2026/2027.

1.2 Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB distribuerar el till mer än 900 000 företag och privatpersoner genom att driva ett effektivt elnät som möter behoven av nätkapacitet samt el- och leverans kvalitet. Vi driver en samhällskritisk infrastruktur som distribuerar drygt hälften av all el som produceras i Sverige. Vårt uppdrag är att underhålla, driva och vid behov bygga ut ett säkert, tillförlitligt och kostnadseffektivt elnät för våra kunder. Vår uppgift är också att ansluta nya kunder till elnätet, allt från små hushåll och nya bostadsområden till datahallar och industrier som vill ställa om och elektrifiera drift och produktion. Omfattande investeringar i elnätet är helt avgörande för energiomställningen, samhällsutvecklingen och Sveriges konkurrenskraft. Vi bygger framtidens elnät och möjliggör energiomställningen för ett fossilfritt liv inom en generation. Läs mer om vår verksamhet på www.vattenfalleldistribution.se

2 TILLSTÅNDSPROCESSEN

För att bygga och använda elektriska starkströmsanläggningar i Sverige krävs enligt ellagen (1997:857) att nätägaren har ett särskilt tillstånd, en så kallad nätkoncession för linje. Ansökan om nätkoncession för linje prövas av Energimarknadsinspektionen och tillstånd beviljas vanligtvis tills vidare med möjlighet till omprövning efter 40 år.

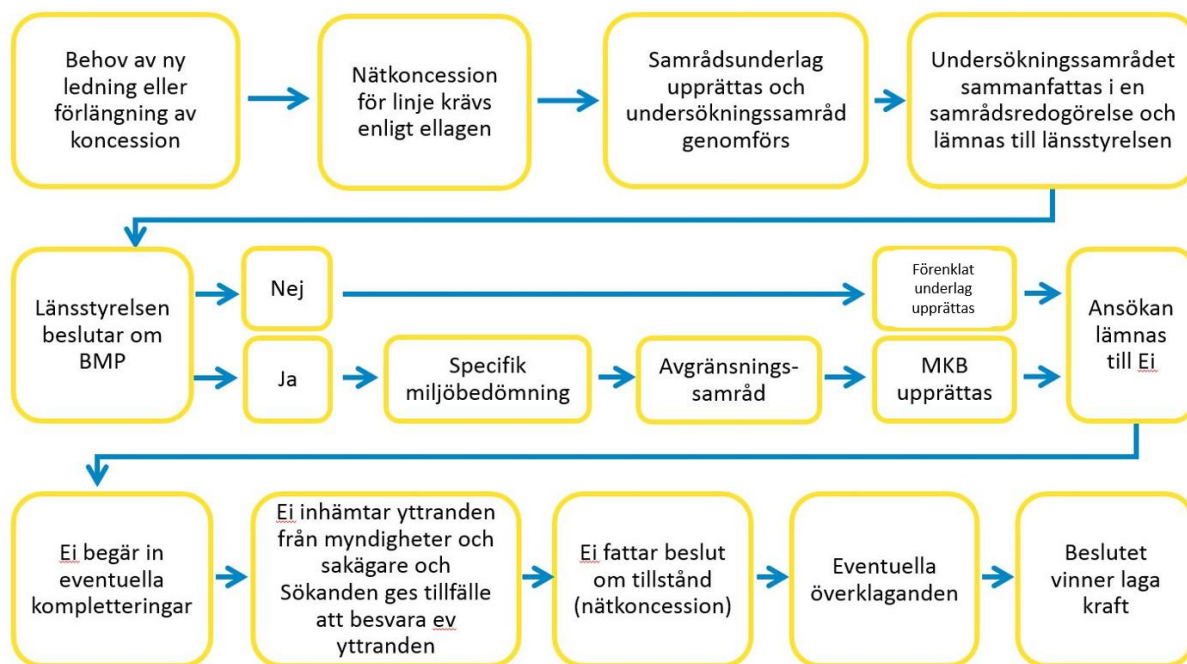
Tillståndsprocessen inleds med en utredning om verksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej. Detta görs genom ett undersökningssamråd med länsstyrelse, kommun och enskilda som kan bli särskilt berörda. När samrådet är avslutat sammanställs inkomna yttranden i en samrådsredogörelse som utgör underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver bestämmelserna i 6 kap. om specifik miljöbedömning inte tillämpas och istället ska ett förenklat underlag tas fram. Ett förenklat underlag ska innehålla de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan förväntas ge.

I de fall länsstyrelsen beslutar att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska en specifik miljöbedömning genomföras. Den specifika miljöbedömningen inleds med ett avgränsningssamråd med länsstyrelsen, kommun och enskilda som kan tänkas bli berörda samt övriga statliga myndigheter, organisationer och den allmänhet som kan antas bli berörd. Avgränsningssamrådets syfte är att utreda omfattningen av och detaljeringsgraden i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som skall tas fram för att utgöra beslutsunderlag.

Ett undersökningssamråd kan genomföras så att det också uppfyller kraven på ett avgränsningssamråd. Samrådsretsen ska då anpassas så att den uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd.

Koncessionsansökan sänds till Energimarknadsinspektionen (nedan kallat Ei), som remitterar handlingarna till samtliga berörda instanser. Efter remisstiden beslutar Ei om koncession (dvs tillstånd) ska erhållas. Vid ett eventuellt överklagande prövar mark- och miljödomstolen frågan. Se Figur 2 för flödesschema över processen.

Figur 2 Tillståndprocessen

2.1 Markåtkomst

I samband med att koncession och övriga tillstånd erhålls behöver ledningshavaren säkra rätten till mark för ledningen samt dess tillbehör. Detta sker vanligtvis i överenskommelse mellan berörda fastighetsägare och ledningshavaren genom undertecknande av ett avtalsservitut, så kallat Markupplåtelseavtal. Vid tecknande av Markupplåtelseavtal förblir marken i fastighetsägarens ägo och ledningshavaren ges rätt att nyttja området enligt i avtalet angivna villkor. För Markupplåtelseavtalet utgår en engångsersättning för markinträdet, därtill ersätts markägaren för övrig skada som uppkommer i samband med anläggningsarbeten eller liknande. Ersättningarna beräknas utifrån reglerna i Expropriationslagen.

Markupplåtelseavtalet skrivs in i fastighetsregistret och kan komma att ligga till grund för ansökan om ledningsrätt. Detta innebär att Lantmäteriet i en lantmäteriförrättning med stöd av tecknade markupplåtelseavtal prövar samt beslutar om en rättighet, så kallad ledningsrätt, för ledningshavaren att dra fram och ha ledningen på annans mark.

I de fall det är svårt att nå en överenskommelse har ledningsägaren möjlighet att utan stöd av överenskommelse ansöka om ledningsrätt för ledningen samt dess tillbehör. Detta innebär att lantmäteriet då prövar och beslutar om möjligheten att lämna ledningsägaren åtkomst till fastigheterna samt vilken ersättning som i så fall ska utgå. Genom reglerna för förtida tillträde finns även möjlighet för oss att begära och få beslut om tillträde till marken innan ledningsrättsförrättningen är klar.

I de fall ett projekt omfattar ombyggnad av befintlig ledning finns oftast Markupplåtelseavtal eller ledningsrätt sedan tidigare. I dessa fall ses befintliga rättigheter över och justeras vid behov. Mer information om markåtkomst finns på vår hemsida: <https://www.vattenfalleldistribution.se/om-elnetet/markatkomst/>

2.2 Annan lagstiftning

Utöver nätkoncession för linje enligt ellagen och de bestämmelser som berörs i 6 kap. miljöbalken kan tillstånd eller dispenser även krävas enligt andra kapitel i miljöbalken eller enligt annan lagstiftning, som t ex anmäla vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken eller tillstånd/dispens från skyddat område enligt bestämmelserna i 7 kap. miljöbalken. Även bestämmelserna i kulturmiljölagen beaktas.

3 UTREDNING AV MÖJLIGA STRÅK

Enligt 17 § p.2 miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska MKB:n innehålla uppgifter om möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativen. Alternativa sträckningar för ledningen ska därför tas fram inför samrådet.

3.1 Utredning av möjliga ledningssträckningar

Sökanden har i utredningsarbetet utgått från ett utredningsområde som utgörs av kartutsnittet i Figur 1. Utredningsområdet är avgränsat utifrån att det är ett rimligt stort geografiskt område för att komma fram med en 52 kV ledning mellan Dalby, Balingsta och Örsundsbro. Därefter har Sökanden gjort en sträckningsutredning där två alternativa utredningsstråk tagits fram. Dessa identifierade utredningsstråk är de som bedömts vara framkomliga utifrån exempelvis kultur- och naturintressen samt ur byggbarhetssynpunkt.

Utredningsstråken som nu presenteras är bredare än vad den slutgiltiga ledningsgatan kommer att vara, detta för att kunna justera sträckningen av den planerade ledningen inom stråket. Inom de identifierade stråken kommer detaljstudier och anpassningar att ske. Det innebär att sträckningen som slutligen blir föremål för ansökan i så stor utsträckning som möjligt anpassas till berörda värden och intressen utifrån synpunkter som framkommit under samråd och från genomförda inventeringar/undersökningar.

3.2 Utredningsstråk

I detta avsnitt redovisas de två utredningsstråken; Utredningsstråk A och Utredningsstråk B, som sträckningsutredningen bedömt som lämpliga, se Figur 3. Utredningsstråk A innebär samllokalisering med befintlig kraftledning till dess att denna raseras, se mer under avsnitt 4.2 Raseri.

Figur 3. Identifierade utredningsstråk mellan stationerna Dalby-Balingsta-Örsundsbro.

3.2.1 Utredningsstråk A

Utredningsstråk A är totalt cirka 14,5 kilometer långt, se Figur 3. Från station Dalby löper stråket i sydvästlig riktning mot station Balingsta. Under denna sträcka löper stråket parallellt med befintlig kraftledning och går i huvudsak över åkermark samt genom mindre partier av skogsmark. Från station Balingsta löper stråket vidare i sydvästlig riktning parallellt med den befintliga kraftledningen fram till station Örsundsbro. Under denna delsträcka korsar stråket Örsundaån och sträcker sig i huvudsak över åkermark, se Figur 3.

3.2.2 Utredningsstråk B

Utredningsstråk B är totalt cirka 15 kilometer långt, se Figur 3. Från station Dalby löper stråket i sydvästlig riktning genom obruten skogsmark och över åkermark fram till station Balingsta. Från station Balingsta fortsätter stråket i sydvästlig riktning fram till station Örsundsbro. Under denna delsträcka korsar stråket Lårstaviken och går i huvudsak över åkermark samt genom mindre partier skogsmark. Stråket går även parallellt med en befintlig kraftledning i området öster om station Balingsta, se Figur 3.

3.3 Nollalternativ

Nollalternativet innebär att byggnation av 52 kV ledningen mellan Dalby-Balingsta-Örsundsbro uteblir. Detta innebär i sin tur att förnyelsen av befintlig ledning inte genomförs vilket medför att stabiliseringen av elförsörjningen i området uteblir och identifierade brister i dagens elnät kvarstår. Framtida exploateringar i området som kräver ökad kapacitet i elnätet hindras.

Nollalternativet innebär att de miljökonsekvenser som ledningen skulle orsaka uteblir.

4 TEKNISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

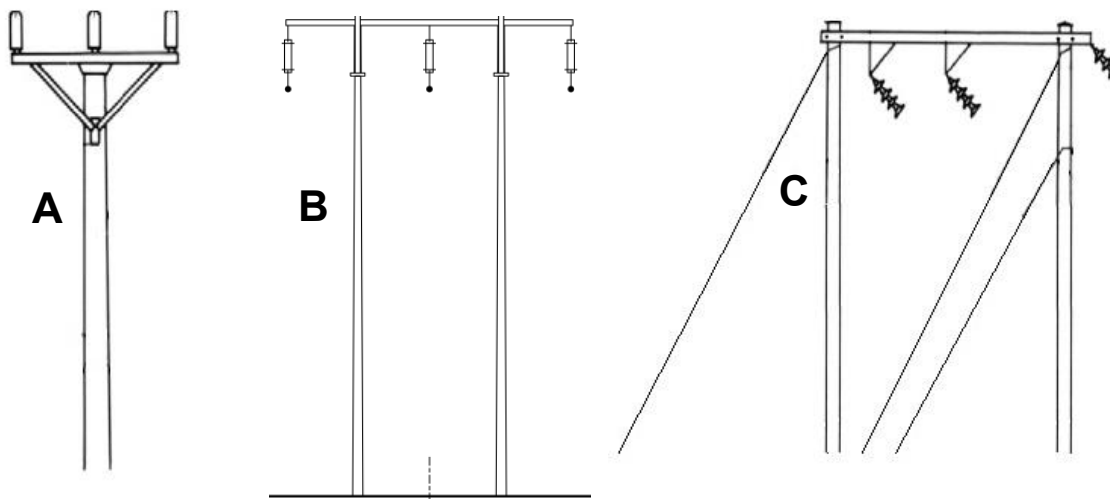
Aktuell ledning föreslås att uppföras som luftledning. I direkt anslutning till stationerna Dalby, Balingsta och Örsundsbro kommer ledningen utformas som markförlagd kabel de närmaste 50 meterna in mot stationen.

4.1 Luftledning

4.1.1 Utformning av luftledning

Den planerade ledningen har en driftspänning på 22 kV och en konstruktionsspänning på 52 kV, se vidare avsnitt 1.1 Bakgrund, syfte och behov. Planerad ledningen kommer initialt att drivas på 22 kV till dess att samtliga delsträckor mellan Husbyborg och Litslena har byggts om. När hela sträckan har reinvesterats kan en drifthöjning till 40 kV ske. Ledningen uppförs i huvudsak av typen enkelstolpe och/eller portalstolpe med horisontellt placerade faslinor, se Figur 4 och Figur 5.

Stolparna har en höjd på omkring 8–20 m beroende på terräng och avstånd mellan stolpar. I undantagsfall kan stolparna bli högre beroende på topografi. Materialet på stolparna är främst i trä, men kan även vara i stål och komposit. Avståndet mellan faserna är mellan 1,35–2,8 meter vid horisontalplan och normalspannet mellan stolparna är omkring 80–150 meter, men kan vara både längre och kortare beroende på topografi, markförhållanden och hinder. Stolparna placeras i schaktade gropar. Stolpar, så som vinklar- och avspänningsstolpar, behöver säkras genom stagförankring. Stagen består då av ställinor som grundläggs i marken. Det gäller i första hand vinkelstolpar, men även stolpar i särskilt långa spann kan behöva stagas. Vid bergförankringar används inborrade bergsöglor.

Figur 4. Principskisser över exempel på de typer av stolpar som kan användas. A) Enkelstolpe B) Portalstolpe C) Vinkelstolpe

Figur 5. Till vänster visas enkelstolpe och till höger portalstolpe.

4.1.2 Uppförande av luftledning

Innan byggnationen av en ny kraftledning påbörjas genomförs en detaljprojektering, vilket innebär att data, såsom t.ex. markprofil inhämtas som ger ett bra underlag för att kunna detaljprojektera ledningen med stolplacering och höjd på stolpar. Ett fältbesök genomförs för att bekräfta ledningssträckningens byggbarhet. Arbetet sker till fots och/eller med hjälp av lättare terränggående fordon. Efter detta sker en värdering av den skog som behöver avverkas för den nya/breddade kraftledningsgatan och träd aktuella för avverkning stämplas. När fältarbetena är färdiga och erforderliga markavtal är påskrivna avverkas skogen för att åstadkomma den nya ledningsgatan. Vanliga skogsavverkningsfordon såsom skördare och skotare används vid avverkningsarbetet. Arbetet sker vanligtvis under vintertid.

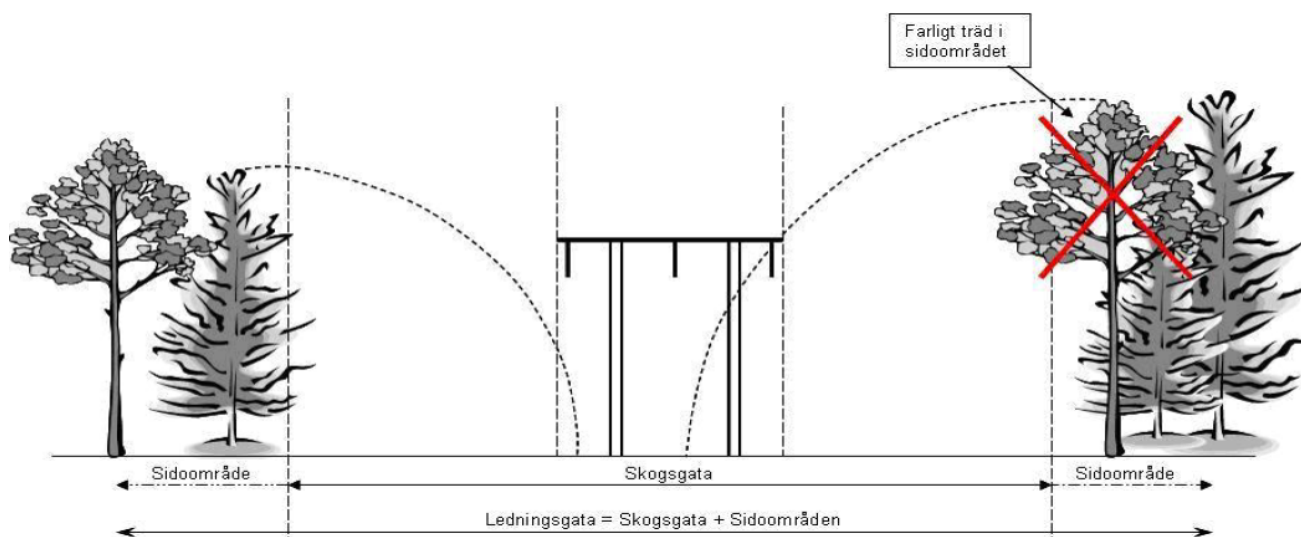
Därefter sker transport av material (bland annat stolpar och reglar) till kraftledningsgatan. Detta sker via befintliga vägar eller i skogsgatan. Vid anläggningsarbeten av vägar, upplagsplatser eller ledningen på marker med dålig bärighet kommer maskiner och metoder att användas som medför minsta möjliga ingrepp i naturmiljön, dels av tekniska skäl, dels för att minska körskador. Befintliga skogsbilvägar och uppställningsplatser används som upplagsplats för maskiner och material. Skulle nya vägar eller upplagsplatser krävas sker anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken till länsstyrelsen. Vägar eller upplag sker ej inom skyddade natur- eller vattenområden.

De schaktmassor som uppstår vid stolpresning används bland annat för återfyllnad av schaktet när stolpen har rests. Eventuella överskottsmassor fördelas ut i terrängen kring stolpen. Inga överskottsmassor lämnas i värdefulla naturmiljöer.

När resningen av stolpar är klar monteras reglar på samtliga stolpar varefter faslinorna dras ut med spolverk, vilka placeras i ledningens ändar. Detta moment sker släpfrött varvid varken linor eller mark skadas. I samtliga moment kommer transport av personal i första hand att ske via ledningsgatan, samt via befintliga tillfartsvägar. Dessa transporter sker med hjälp av lättare terränggående fordon såsom snöskoter och/eller bandvagn.

4.1.3 Markbehov

Den sökta ledningen kommer att utföras trädsäker, vilket innebär att ledningsgatan görs så bred att inga träd intill kraftledningen ska kunna falla på ledningen. Utöver den avverkning som sker inom den inlösta skogsgatan måste därför även enstaka så kallade farliga kanträd med jämna mellanrum avverkas i sidoområdena, se Figur 6. En ledning som uppförs med portalstolpar i nysträckning kräver en cirka 40 meter bred skogsgata och en ledning med enkelstolpar en cirka 30–35 meter bred skogsgata.

Figur 6. Principskiss av en ledningsgata, dvs skogsgata med tillhörande sidoområde. Enstaka så kallade farliga kanträd kan med jämna mellanrum behöva avverkas i sidoområdena.

4.1.4 Vattenfall Eldistributions principbeslut avseende teknikval

Luftledning är den teknik som Vattenfall Eldistribution generellt förordar på spänningsnivåer 52 kV eller högre då det är den tekniska lösning som ger ett säkert, tillförlitligt och effektivt elnät till lägsta kostnad för våra kunder. De huvudsakliga skälen till att luftledning förordas anges i korthet i punkterna nedan.

- Enligt ellagen ska nätägaren ansvara för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt och effektivt och för att det på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Begreppen i ellagen understöder ställningstagandet att generellt förorda luftledning som teknisk lösning i 52 kV nätet.
- De tekniska problemen med att i stor omfattning förlägga markkabel i 52 kV nätet skulle bli mycket svårhanterliga och leda till minskad driftsäkerhet. Som exempel kan nämnas risk för resonansfenomen och spänningstransienter, ökat antal felkällor med långa reparationstider, oönskade effektlöden i nätet och mindre möjligheter till maskad driftläggning med momentan reserv för anslutna kunder.
- Luftledning är generellt sett ett betydligt mer kostnadseffektivt alternativ jämfört med markkabel. Samhället får ut totalt sett mycket mer kundnytta för varje investerad krona i 52 kV nätet om luftledning används istället för markkabel. Därmed kan fler samhällsbehov tillgodoses med luftledning jämfört med markkabel. Detta är i linje med Vattenfall Eldistributions uppdrag om att tillhandahålla ett effektivt elnät.
- Kabel kan utifrån ovan beskrivna anledningar endast förordas på korta sträckor där luftledning inte är möjligt p.g.a. brist på fysiskt utrymme, t.ex. i radiella stadsnät. Som försiktighetsprincip och för att leva upp till likabehandling av markägare och övriga berörda intressenter, kan kabel därför bara förordas där fysiskt utrymme för luftledning saknas.

Vattenfall Eldistributions ställningstagande gällande teknikval för spänningsnivå 52 kV eller högre innebär att luftledning generellt ska förordas i ansökningar om nätkoncession för linje. Detta gäller för alla typer av ärenden: nya ledningar avsedda att ansluta kunder, förstärkningar och reinvesteringar i befintligt nät, samt flytt av befintliga ledningar som initierats av kunder eller andra intressenter.

4.2 Rasering

Befintlig 22 kV ledning mellan station Dalby och station Örsundsbro ska raseras och ersättas med nu aktuell ledning.

Den nu aktuella ledningen samt alla delsträckor mellan Husbyborg och Litslena, se mer avsnitt 1.1 syfte och behov, behöver byggas innan rivning kan ske. Inför rivningen kommer en separat ansökan om återkallelse tas fram.

5 OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRVÄNTADE MILJÖEFFEKTER

I detta avsnitt beskrivs utredningsområdets förutsättningar i form av exempelvis känsliga miljöer, pågående markanvändning, naturtillgångar och fysisk miljö i övrigt på ett övergripande sätt.

Utifrån det aktuella områdets specifika aspekter görs även en övergripande bedömning av den påverkan som verksamheten kan tänkas utgöra samt eventuella skyddsåtgärder.

Bedömning av effekterna av en ny planerad 52 kV ledning inom något av de alternativa utredningsstråken anges som **negativa, begränsade** eller **inga** effekter. Begränsade effekter kan innebära att värdet ändras i mindre och obetydlig grad, alternativt att värdet påverkas negativt, men att effekten inte behöver innebära skada. Negativa effekter kan innebära att värdet på intresset minskar, att skador uppstår, människor som inte tidigare belastats av aktuell olägenhet drabbas och konflikt med intresse. Det kan även innebära att värdet försvinner, att många påverkas, samt att det blir en stor konflikt med aktuellt miljöintresse.

5.1 Riksintressen

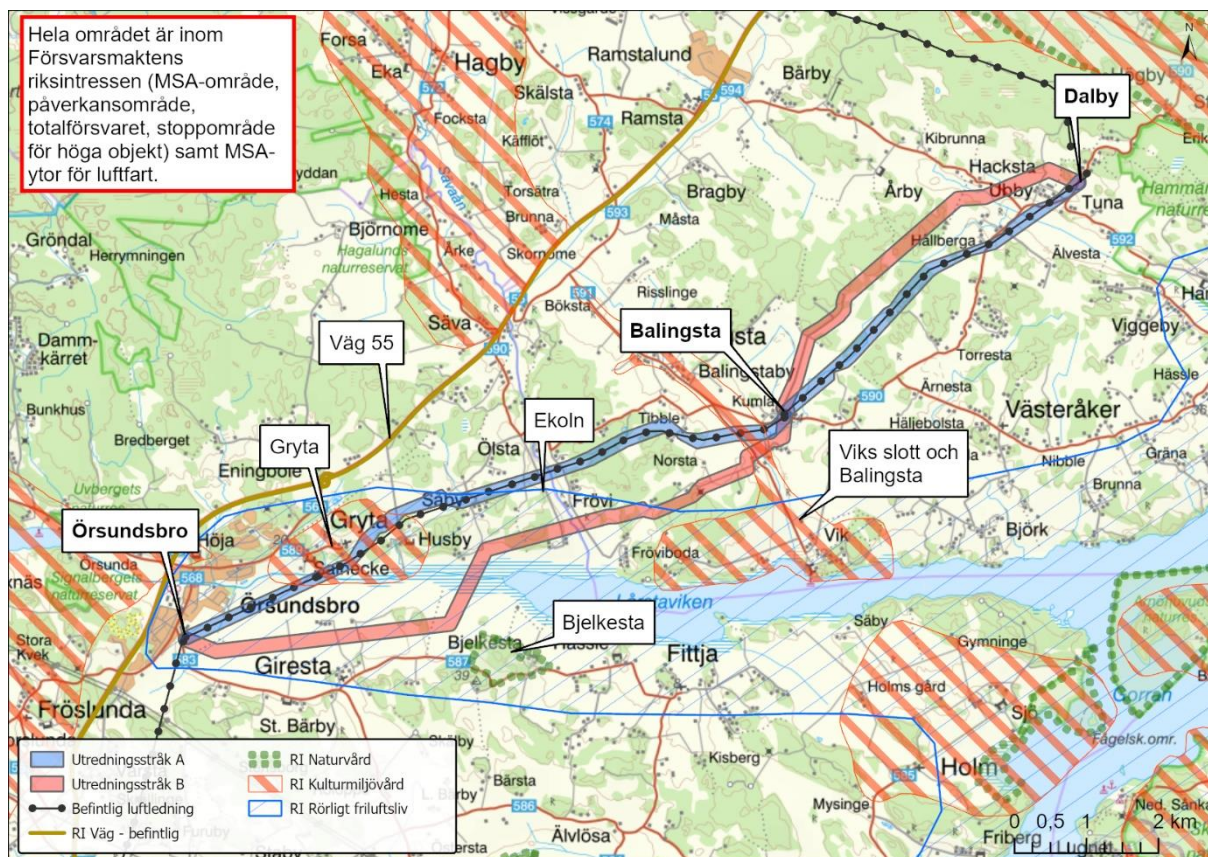
Riksintressen gäller för geografiska områden som har utpekats för att de innehåller nationellt viktiga värden och kvalitéer. De ska långsiktigt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada det värde som konstituerat riksintresset. Riksintressen skyddas enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Inom 500 meter från utredningsstråken finns ett antal utpekade riksintressen, Tabell 1 och Figur 7. Åtta av de utpekade riksintressena ligger inom båda utredningsstråken. Ett riksintresse berör enbart Utredningsstråk A och ett berör enbart Utredningsstråk B.

En bedömning av utredningsstråkens effekter på riksintressena redovisas i övriga avsnitt under kapitel 5.

Tabell 1. Riksintressen inom 500 meter från utredningsstråken.

Namn (objekt)	Riksintresse	Beskrivning	Berört Utredningsstråk	Avstånd till Utredningsstråk
MSA-yta Västerås	Kommunikationer, Luftfart	Alternativ flygplats.	A och B	Stråk inom riksintresset
MSA-yta Bromma	Kommunikationer, Luftfart	Nationella basutbudet.	A och B	Stråk inom riksintresset
MSA-yta Arlanda flygplats	Kommunikationer, Luftfart	Nationella basutbudet, TEN-T Stomnät.	A och B	Stråk inom riksintresset
TM 0101 Väderradar Håtuna	Totalförsvaret, Påverkansområde väderradar	Påverkansområde väderradar är en radie på 50 km från väderradarstation.	A och B	Stråk inom riksintresset
TM0020 Uppsala Flottiljflygplats	Totalförsvaret, Påverkansområde MSA-område samt stoppområde för höga objekt	Uppsala flottiljflygplats är belägen inom Uppsala kommun, cirka 5 km norr om de centrala delarna av Uppsala stad.	A och B	Stråk inom riksintresset
Viks slott och Balingsta	Kulturmiljövård	Herrgårdslandskap med landets äldsta bevarade senmedeltida sätesgård som illustrerar den ekonomiska och politiska makten under medeltiden. (Borg-, kyrko och bymiljöer).	A och B	Stråk inom riksintresset
Ekoln	Rörligt friluftsliv	Mälarens nordligaste fjärd.	A och B	Stråk inom riksintresset
Gryta	Kulturmiljövård	Herrgårdslandskap med arkitekturhistoriskt värdefulla herrgårdsanläggningar från 1600- och 1700-talen. (Boställsmiljö).	A	Stråk inom riksintresset
Bjelkesta	Naturvård	Representativt herrgårdslandskap i slättbygd med kontinuitet i hävden, naturbetesmarker, stenmurar och alléer. Limniskt strandkomplex bestående av betade strandängar och mader runt Lårstavikens inre del. Området har höga ornitologiska värden.	B	Ca 250 meter
Väg 55 genom Uppsala län	Kommunikationer, Befintlig väg	Väglänkar som bidrar till att upprätthålla nationellt viktiga strukturer, Funktionellt prioriterat vägnät för godstransporter, Funktionellt prioriterat vägnät för långväga personresor, Rekommenderad färdväg för farligt gods, Omledningslänk.	A och B	Ca 500 meter

Figur 7. Utpekade riksintressen inom utredningsområdet.

5.2 Miljökvalitetsnormer

5.2.1 Förutsättningar

Den planerade ledningen bedöms inte påverka några miljökvalitetsnormer för luftkvalitet eller buller, oavsett vilket utredningsstråk som blir aktuellt.

Båda utredningsstråken passerar tre vattendrag med beslutade miljökvalitetsnormer, se Tabell 2 och Figur 8.

Tabell 2. Berörda vattenförekomster upptagna i VISS.

Namn	ID nummer	Ekologisk status kvalitetskrav	Kemisk status kvalitetskrav	Berört Utredningsstråk
Dike till Dalbyviken	SE662977-159675	God ekologisk status 2033	God kemisk ytvattenstatus	A och B
Sävaån	SE663403-158548	God ekologisk status 2033	God kemisk ytvattenstatus	A och B
Örsundaån Lårstaviken-Alsta sjö	SE662515-158584	God ekologisk status 2033	God kemisk ytvattenstatus	A och B

Omkring 300 meter söder om utredningsstråk B finns *Mälaren-Lårstaviken*, vilken är en sjö med beslutade miljö kvalitetsnormer, se Figur 8. Sjön är klassad med god ekologisk status 2027 och god kemisk ytvattenstatus, med undantag för bromerade difenyleter och kvicksilver/kvicksilverföreningar.

Figur 8. Vattendrag med beslutade kvalitetsnormer inom utredningsområdet.

5.2.2 Förväntade miljöeffekter

Syftet med miljö kvalitetsnormerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet. Enligt 5 kap 4 § miljöbalken får en verksamhet inte tillåtas eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. Påverkan kan ske under bygg- och underhållsskede genom exempelvis läckage från maskiner, vilket kan leda till utsläpp till berörda vattenförekomster.

För att minimera risk för negativa miljöeffekter kommer passager över vattendrag och diken att planeras noggrant. I första hand kommer befintliga vägar och ledningsgatan att användas. Om det behövs en överfart över ett vattendrag kommer tillfälliga eller permanenta broar att användas. Alternativt kan man passera vattendraget när det är fruset och isförhållandena är bra. Vid behov ska stockmattor eller andra markskydd användas för att undvika terrängskador vid passage.

Sammantaget bedöms effekterna på miljö kvalitetsnormer av en 52 kV ledning inom båda utredningsstråken som **inga** under både bygg- och driftskedet.

5.3 Markanvändning och planer

5.3.1 Förutsättningar

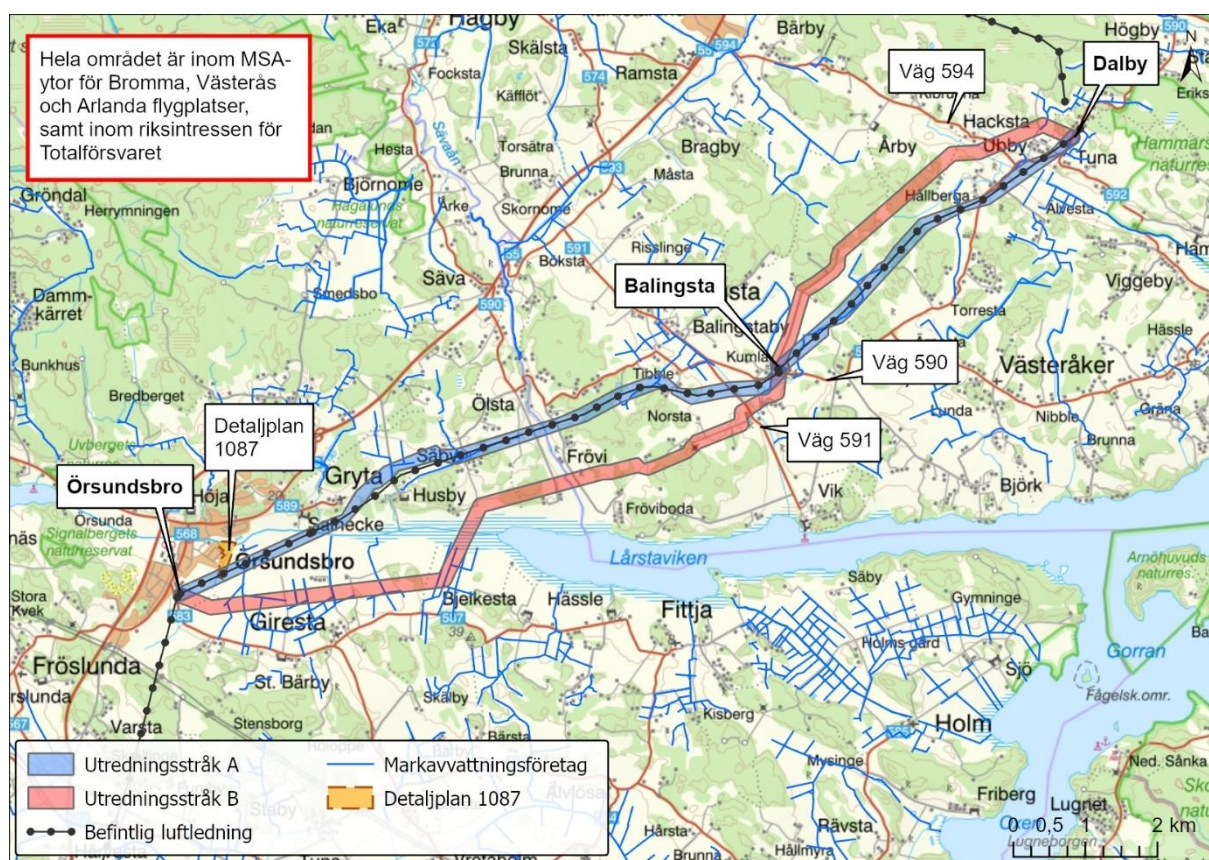
5.3.1.1 Markanvändning

Utredningsstråken går i huvudsak över åkermark som brukas samt genom mindre partier skogsmark. Det finns inga potentiellt förorenade områden inom något av utredningsstråken.

Inom utredningsstråken berörs tio markavvattningsföretag, se Tabell 3 och Figur 9.

Tabell 3. Berörda markavvattningsföretag

Markavvattningsföretag	Klass	Berört utredningsstråk
Tuna-Ubby-Högby df och klf	Dike	A och B
Myrans df	Dike	A
Kumla-Torresta df	Dike	A
Kumla-Balingstaby df	Dike	A
Husby-Säby df	Dike	A
Tibble-Balingsta df	Dike	A
Husby-Grytabys df	Dike	A
Bjelkesta-Bärsta-Girestaby df	Dike	B
Stora Bärby-Lundbackarnas df	Dike	A och B
Stora Bärby-Mälby dikn o koallednin.f	Dike	B

Figur 9. Markanvändning och befintlig infrastruktur inom utredningsområdet.

5.3.1.2 Kommunala planer

Uppsala kommuns gällande översiktsplan antogs 2016 (Uppsala kommun, 2016). Av översiktsplanen framgår att plats och utrymme för viktiga anläggningar för långsiktig teknisk försörjning, såsom exempelvis kraftledningar, ska finnas. Utredningsstråken berör inga detaljplaner inom Uppsala kommun.

Enköpings kommun har två antagna översiktliga planer. Översiktsplan 2040 med fokus på landsbygden och de mindre tätorterna, antagen 2025, samt en fördjupad översiktsplan för Enköpings stad antagen år 2018 (Enköpings kommun, 2026). Utredningsstråk A passerar en gällande detaljplan (Detaljplan 1087) inom Enköpings kommun i området norr om station Örsundsbro. Befintlig kraftledning löper genom planen i område som enligt plankartan är avsett för allmänna luftledningar.

5.3.2 Förväntade miljöeffekter

Utredningsstråk A har så långt som möjligt placerats längs befintlig kraftledning för att därigenom begränsa påverkan på pågående markanvändning. En ny kraftledning inom Utredningsstråk B innebär till stor del ett nytt inslag i området, vilket medför att påverkan på pågående markanvändning inom detta stråk bedöms bli större jämfört med Utredningsstråk A.

Påverkan av en ny kraftledning i bygg- och driftskedet sker genom att mark tas i anspråk, till exempel genom att stolpar placeras på åkermark och skog avverkas för ledningsgata. Detta medför viss arealförlust. För att minimera påverkan kommer ledningen anpassas till pågående markanvändning i möjligaste mån, samt samlokaliseras till befintlig infrastruktur där det är möjligt för att minimera intrånget. Stolplacering kommer vidare utredas under detaljprojektering för att undvika påverkan på markavvattningsföretagens funktion.

Enligt länsstyrelsens geodataunderlag återfinns inget potentiellt förorenat område i anslutning till aktuella ledningsåtgärder. Om det vid grävningsarbeten upptäcks förorenad mark kommer arbetet att stoppas och detta anmälas till tillsynsmyndighet enligt 10 kap 13 § miljöbalken.

Inget av utredningsstråken bedöms stå i konflikt med kommunala planer.

Sammantaget bedöms effekterna på markanvändningen av en 52 kV ledning som **begränsade** inom Utredningsstråk A och som **negativ** inom Utredningsstråk B, då större delen av Utredningsstråk B berör obruten skogsmark.

Effekten för kommunala planer av en ledning inom samtliga stråk bedöms som **inga**.

5.4 Infrastruktur

5.4.1 Förutsättningar

Utredningsstråk A korsar väg 590 och väg 591. Utredningsstråk B korsar väg 594, väg 590 och väg 591. Utöver dessa vägar berör båda utredningsstråken ett flertal enskilda vägar.

Utredningsstråk A går parallellt med befintlig kraftledning längs hela sträckningen från station Dalby till station Örsundsbro, undantaget en mindre delsträcka i området norr om Husby, se Figur 9.

Utredningsstråk B går parallellt med befintlig kraftledning under en kortare delsträcka i området väster om station Balingsta.

Som tidigare nämnts under avsnitt 5.1 Riksintressen berör båda utredningsstråken MSA-yta för Bromma, Västerås och Arlanda flygplats. Även Håtuna väderradar och Uppsala flygflottilj, vilka är utpekade riksintressen för Totalförsvaret, berörs.

5.4.2 Förväntade miljöeffekter

Påverkan under byggskedet kan uppstå genom passering av/arbete invid befintliga kraftledningar och genom byggtrafik som eventuellt kan innebära vissa störningar på trafik inom området. Dessa effekter är kortvariga och förenade med de byggarbeten som behöver utföras.

Korsningar med väg kommer att utföras i enlighet med gällande lagstiftning. För arbeten som behöver utföras inom Trafikverkets vägområde eller fastigheter kommer kontakt tas med myndigheten. Erforderliga avstånd till befintliga kraftledningar kommer att hållas.

Samråd kommer att ske med Bromma, Västerås och Arlanda flygplats samt med Totalförsvaret för samtliga av sina intresseanspråk. Utifrån den information som finns känd idag bedöms en ny 52 kV kraftledning oavsett vilket stråk som blir aktuellt, inte medföra någon påtaglig skada på riksintressen för kommunikation/infrastruktur.

Sammantaget bedöms effekterna på infrastruktur av en 52 kV ledning inom båda utredningsstråken som **begränsade** under byggskedet och **inga** under driftskedet.

5.5 Naturmiljö

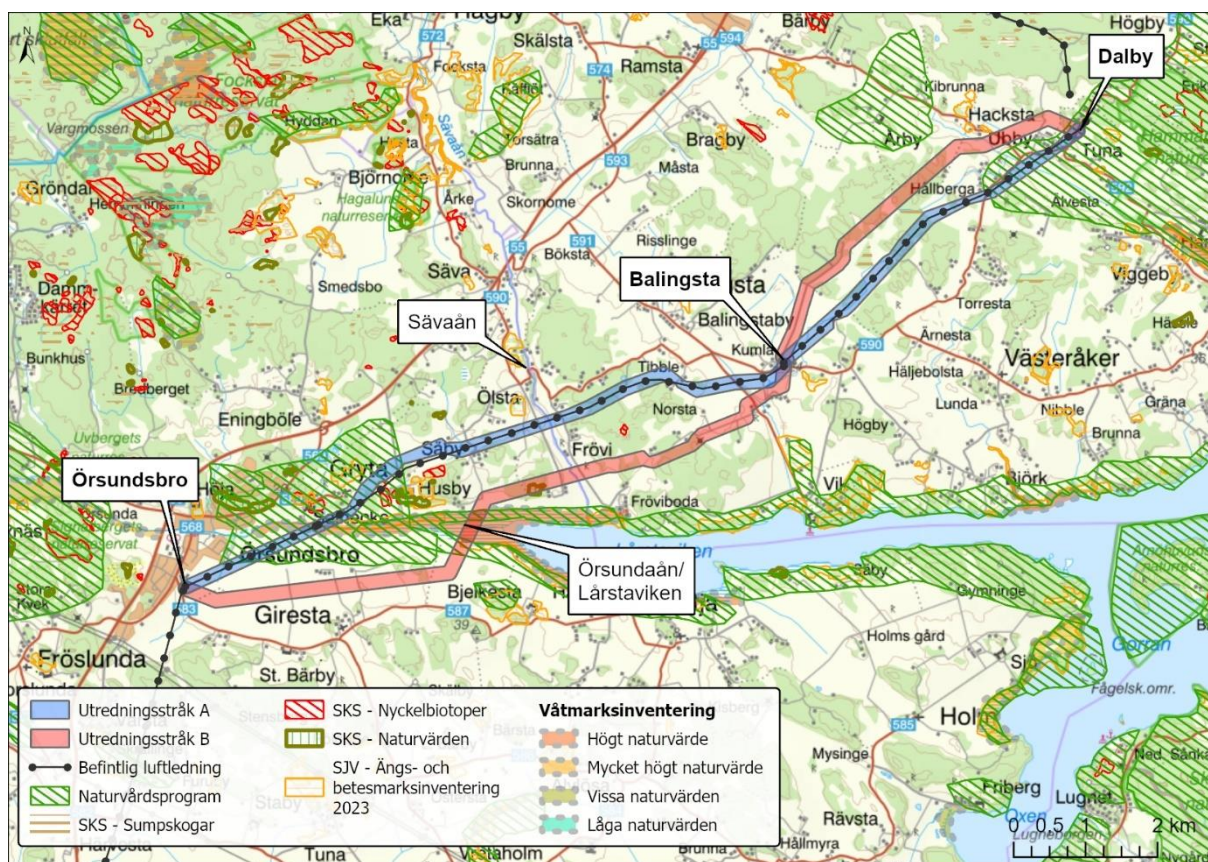
5.5.1 Förutsättningar

Detta avsnitt beskriver de registrerade naturmiljövärden som identifierats från offentliga källor via Länsstyrelsernas Geodatakatalog inom de två utredningsstråken.

I Tabell 4 nedan redovisas kända naturvärden som finns inom utredningsstråken. Se även karta i Figur 10.

Tabell 4. Kända naturvärden inom utredningsstråken. Områdena är sorterade från station Dalby till station Örsundsbro.

Typ	Namn/Objekt ID	Beskrivning	Berört utredningsstråk
Naturvårdsprogram, Länsstyrelsen Uppsala län	Uppsala-Näs-Dalby-området/80.220	Område med ädellövrika och örtrika partier. Etablerat friluftsområde och betydelsefullt landskap och fågelliv. Bevarande värden är ädellövrika partier, örtrika partier, etablerat friluftsområde, betydelsefullt landskap fågellivet.	A och B
Sumpskog	250 M NO Stensätra	Fuktskog, 1,2 ha	A
Naturvärden	N184-2006/Ölstalund	Betad skog	B
Naturvårdsprogram, Länsstyrelsen Uppsala län	Sankängar intill Lårstavikens inre delar/81.84	Området är till största delen helt öppna betesmarker. Lårstaviken är en art- och individrik fågellokal. Bevarande värden är strandängarna och fågellivet.	B
VMI	Mader runt Örsundaån och vid dess utlopp i Lårstaviken o Örsundsbro	Våtmark med högt naturvärde	A och B
Äng- och betesmarksinventering		Strandbete	B
Naturvårdsprogram, Länsstyrelsen Uppsala län	Salnecke-Gryta kulturlandskap	Bevarandevärden är typiskt utbildade kulturlandskap (Salnecke slott), tilltalande landskapsbild samt fågelliv.	A
Nyckelbiotop	N 7092-1995	Ädellövskog	A
Äng- och betesmarksinventering	10237361	Fuktängar. Strandbete längs Örsundsbroån. Rikt fågelliv.	A

Figur 10. Kända naturvärden inom utredningsområdet.

5.5.1.1 Vattenmiljö

Utredningsstråken korsar två större vattendrag; Sävaån och Örsundaån/Lårstaviken, se Figur 10. Båda dessa vattendrag samt ytterligare ett dike har beslutade miljö kvalitetsnormer, se avsnitt 5.2 Miljö kvalitetsnormer. Sävaån och Örsundaån/Lårstaviken omfattas även av generellt strandskydd, enligt länsstyrelsens underlag.

I övrigt passerar utredningsstråken ett antal mindre diken, se avsnitt 5.3 Markanvändning och planer.

5.5.2 Förväntade miljöeffekter

Påverkan på naturmiljön sker i byggskedet genom markarbeten, avverkning för ledningsgata samt anläggandet av stolpar. Effekter under byggskedet kan vara förlust av naturlig vegetation, minskad skogsareal, påverkan på hydrologi och tillfälligt förändrade ljudnivåer. Naturmiljön i området påverkas genom avverkningen för ledningsgatan då den trädfria zonen förändrar levnadsbetingelserna för djur och växter lokalt. Under drift påverkas naturmiljön av drift- och underhållsåtgärder såsom röjning, avverkning av riskträd och körning med maskiner. Det finns en risk att fågelkollisioner kan inträffa med luftledningar.

Påverkan på naturmiljöintressen kommer i möjligaste mån undvikas i samband med framtagandet av ledningssträckningen. Vid stolpplacering undviks placering i våtmark och i strandkanter. Alternativt placeras stolparna så att påverkan vid dessa typer av naturmiljöer minimeras. I strandzoner vid vattendrag lämnas buskar och lågväxande träd kvar för att behålla skuggning i den mån det är möjligt med hänsyn till ledningens säkerhet.

I kommande MKB kommer resultat från genomförda fågelinventeringar och naturvärdesinventering att redovisas. Vid detaljprojektering av ledningssträckningen kommer anpassning av stolpplacering vidare att utredas för att minska eventuella effekter på naturmiljön.

Eftersom båda utredningsstråken går genom jordbruksmark berörs eventuellt områden som är skyddade genom generellt biotopskydd. I kommande MKB kommer en bedömning om sådana områden förekommer att göras. I det fall biotopskyddsområden förekommer kommer anpassningar i stolpplacering att göras i möjligaste mån.

Sammantaget bedöms effekterna på naturmiljön av en 52 kV ledning utifrån vad som är känt idag, som **begränsade** under både bygg- och driftskedet, inom båda utredningsstråken.

5.6 Kulturmiljö

5.6.1 Förutsättningar

Som tidigare beskrivits under avsnitt 5.1 Riksintressen, finns två utpekade riksintressen för kulturmiljövård, *Viks slott och Balingsta* samt *Gryta*, inom 500 meter från utredningsstråken (Riksantikvarieämbetet, 2018).

5.6.1.1 Värdefulla odlingslandskap

Längs sträckan Dalby och Balingsta berör utredningsstråken tre områden med värdefulla odlingslandskap utpekade av Länsstyrelsen i Uppsala län, se Figur 11.

I området vid station Dalby, berör båda utredningsstråken det värdefulla odlingslandskapet *Dalby*, se Figur 11. Området omfattar den starkt kuperade dalgångsbygden mellan Årby-Kibrinna och Ekoln med herrgården Hammarskog och i övrigt det renodlad boendebebyggelse (Länsstyrelsen Uppsala län, 1993).

Söder om Lårstaviken, berör Utredningsstråk B, det värdefulla odlingslandskapet *Fittja*, se Figur 11. Fittja medeltida kyrka och herrgårdarna Bjelkesta och Hässle ligger i det öppna slättlandskapet vid Lårstaviken. Sankängarna som omger Lårstavikens inre delar är till största delen helt öppna betesmarker med en bred och mäktig bladvasszon (Länsstyrelsen Uppsala län, 1993).

Vid station Örsundsbro berör båda utredningsstråken det värdefulla odlingslandskapet *Örsundsåns dalgång*, se Figur 11. Området kring Salnecke och Gryta utgörs huvudsakligen av ett småbrutet odlingslandskap med bland annat större skogspartier (Länsstyrelsen Uppsala län, 1993).

5.6.1.2 Byggnadsminnen

I närheten till Utredningsstråk A, vid Gryta och Salnecke, finns kulturhistoriska byggnadsminnen utpekade av länsstyrelsen.

Omkring 70 meter norr om Utredningsstråk A finns *Gryta majorsboställe*, som med dess välbevarade exteriör har ett stort arkitektur- och militärhistoriskt värde då det förmodligen är den enda bevarade tvåvåningsbyggnaden i sten (Länsstyrelsen Uppsala län, 2026).

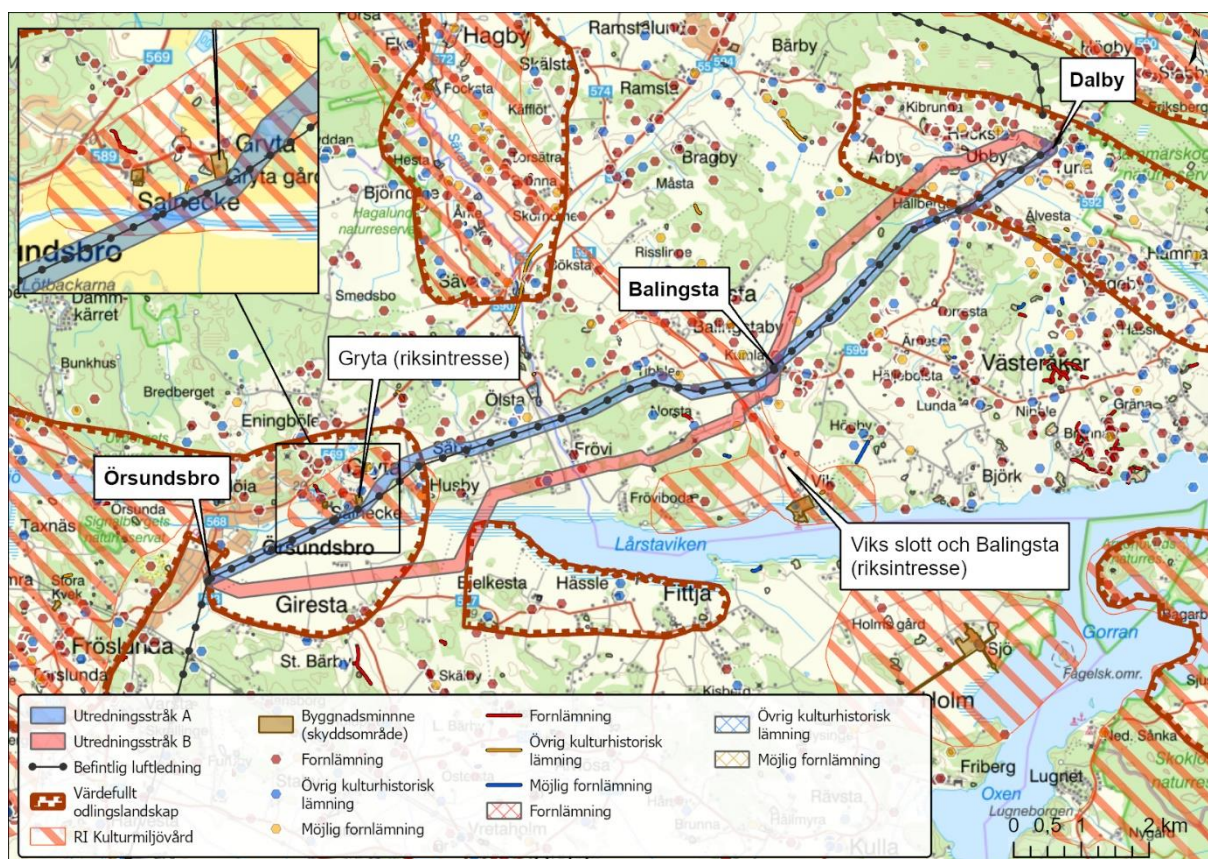
Omkring 200 meter norr om Utredningsstråk A finns *Salnecke slott och slottsmiljö* som trots vissa förändringar, är ett av de bäst bevarade slotten i landet från 1600-talets första hälft (Länsstyrelsen Uppsala län, 2026).

5.6.1.3 Kulturhistoriska lämningar

Inom utredningsstråken finns ett 30-tal kända kulturhistoriska lämningar, se Tabell 5 och Figur 11. Dessa lämningar är i huvudsak lokaliserade inom Utredningsstråk B.

Tabell 5. Kulturhistoriska lämningar inom utredningsstråken. I tabellen är lämningarna sorterade från station Dalby till station Örsundsbro.

Lämnings-nummer	Antikvarisk bedömning	Lämningstyp	Utredningsstråk
L1944:7364	Övrig kulturhistorisk lämning	Stensättningsliknande lämning	B
L1944:6828	Fornlämning	Gravfält	B
L1944:6920	Fornlämning	Stensättning	B
L1944:6900	Fornlämning	Stensättning	B
L1944:7000	Fornlämning	Skärvstenshög	B
L1944:7315	Fornlämning	Gravfält	B
L1943:798	Fornlämning	Stensättning	B
L1944:7005	Fornlämning	Hällristning	A
L1944:9656	Möjlig fornlämning	Fornlämningsliknande lämning	A
L1944:9710	Fornlämning	Skärvstenshög	A
L1944:9695	Fornlämning	Skärvstenshög	A
L1944:9714	Övrig kulturhistorisk lämning	Fornlämningsliknande lämning	A
L1944:9713	Fornlämning	Stensättning	A
L1942:3917	Möjlig fornlämning	Lägenhetsbebyggelse	B
L1942:3930	Möjlig fornlämning	Lägenhetsbebyggelse	B
L1944:5836	Fornlämning	Skärvstenshög	B
L1944:5835	Fornlämning	Skärvstenshög	B
L1944:5779	Fornlämning	Stensättning	B
L1944:5730	Fornlämning	Hällristning	B
L1944:5345	Fornlämning	Hällristning	B
L1944:6268	Fornlämning	Skärvstenshög	B
L1944:6342	Fornlämning	Skärvstenshög	A och B
L1944:5997	Fornlämning	Hög	B
L1944:5797	Möjlig fornlämning	Stensättning	B
L1944:5796	Fornlämning	Stensättning	B
L1944:5599	Fornlämning	Hög	A
L1944:5613	Fornlämning	Stensättning	A
L1944:5550	Fornlämning	Stensättning	A
L1944:5910	Övrig kulturhistorisk lämning	Brott/täkt	B
L1944:6130	Möjlig fornlämning	Lägenhetsbebyggelse	A
L1944:6067	Fornlämning	Runristning	B
L1940:7939	Fornlämning	Röse	B
L1940:8164	Övrig kulturhistorisk lämning	Kvarn	B
L1940:7606	Fornlämning	Röse	B
L1940:7414	Fornlämning	Röse	B

Figur 11. Kända kulturmiljöintressen inom utredningsområdet.

5.6.2 Förväntade miljöeffekter

Påverkan på kulturhistoriska lämningar sker i byggfas i samband med markarbeten och avverkning. Även i driftskedet kan påverkan uppstå i samband med underhållsåtgärder.

Det bedöms finnas möjligheter att undvika påverkan på de registrerade lämningarna inom båda utredningsstråken. Slutgiltig ledningssträckning kommer i den mån det går, ta hänsyn till de fornlämningar som finns i området, genom att anpassa stolpplaceringarna. Lämningar som riskerar att påverkas märks ut i fält innan anläggningsarbeten påbörjas. Om tidigare icke kända forn- eller kulturhistoriska lämningar påträffas under byggnation eller rivning ska dessa hanteras i enlighet med 2 kap. kulturmiljölagen.

Hänsyn kommer tas till de värden som lyfts i riksintressenas motiveringar i syfte att bevara värdena och inte bryta några viktiga samband.

En arkeologisk utredning kommer att genomföras innan detaljprojektering av ledningen. Samråd vid eventuellt intrång i fornlämningar eller i närområdet till fornlämningar kommer genomföras med länsstyrelsen som avgör hur stort fornlämningsområdet ska vara enligt 2 kap. 2 § och 2 kap. 10 § kulturmiljölagen.

Sammantaget bedöms effekterna på kulturmiljön av en 52 kV ledning utifrån vad som är känt idag, som **begränsade** under både bygg- och driftskedet, inom båda utredningsstråken.

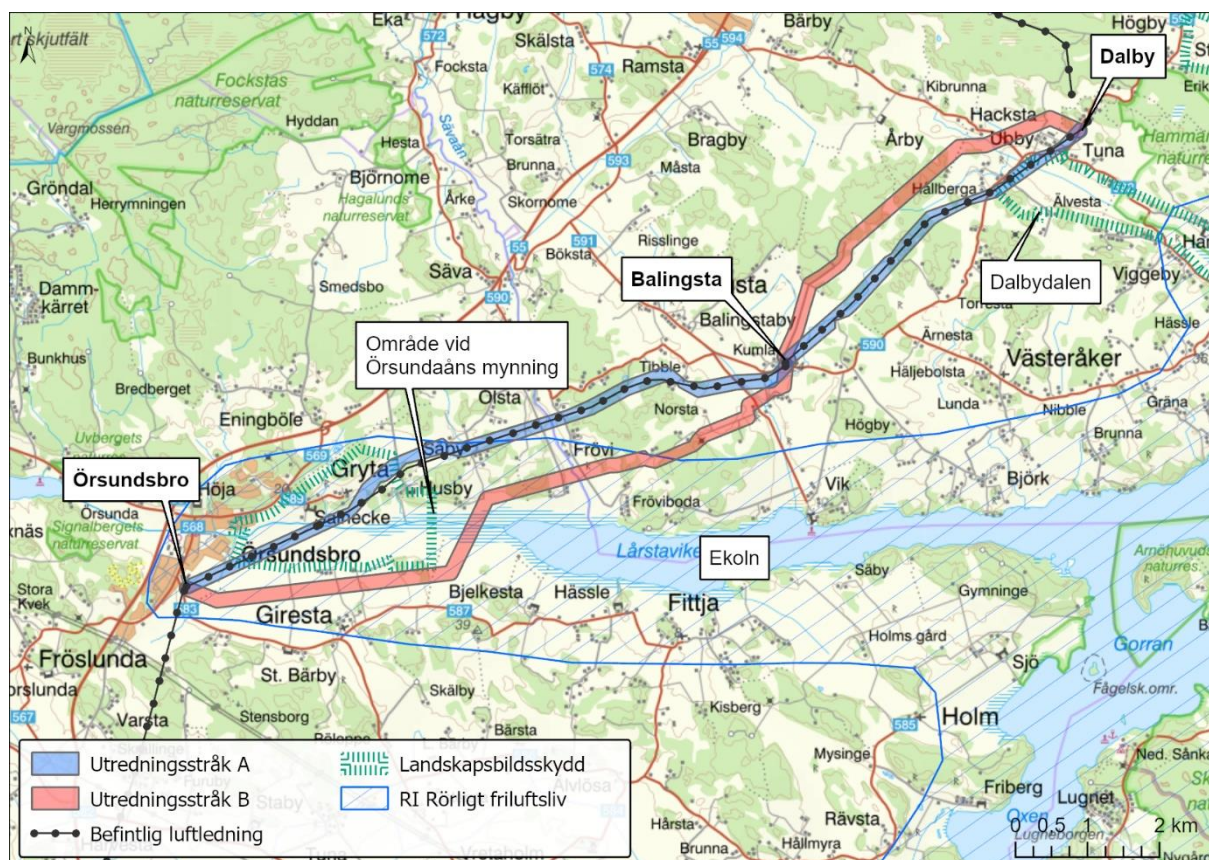
5.7 Friluftsliv

5.7.1 Förutsättningar

Det rörliga friluftslivet kan definieras som människors möjlighet att besöka ett område till fots, med cykel, båt eller med bil för att jaga, fiska, tälta, bada eller ströva omkring i naturen.

Som tidigare beskrivet under avsnitt 5.1 Riksintressen, berör utredningsstråken ett utpekad riksintresse för rörligt friluftsliv *Ekoln*, som sträcker sig över Mälaren och Lårstaviken, se Figur 12.

Inom området antas allmänna friluftaktiviteter såsom vandring, svamp- och bärplockning förekomma.

Figur 12. Friluftsrntressen och landskapsbildsskyddsområden inom utredningsområdet.

5.7.2 Förväntade miljöeffekter

Där ledningen går genom skogsmark bedöms påverkan på friluftsliv i huvudsak uppstå i samband med avverkning och byggnation av ledningen i den nya ledningsgatan. Effekterna är kopplade till ianspråktagande av mark, begränsad framkomlighet och förhöjda ljudnivåer i området. Effekterna är dock kortvariga och när luftledningen är i drift utgör den inget hinder från att röra sig i området.

En kraftledning innebär även en visuell påverkan på området, vilket i sin tur medför en förändring i upplevelsen för den som är i området i friluftslivs- och rekreationssyfte. Dock bedöms inte kraftledningen hindra de rekreations- och friluftaktiviteter som bedrivs i området.

Sammantaget bedöms effekterna på friluftslivet av en 52 kV ledning inom båda utredningsstråken som **begränsade** under både byggskedet och **inga** under driftskedet.

5.8 Landskapsbild

5.8.1 Förutsättningar

Utredningsstråken löper i huvudsak över åkermark och genom mindre partier skogsmark.

Utredningsstråk A går i princip uteslutande parallellt med befintlig infrastruktur i form av befintlig kraftledning längs hela sträckan från station Dalby till station Örsundsbro. Utredningsstråk B går parallellt med befintlig kraftledning under en kortare sträcka i området söder om Balingsta.

Utredningsstråk A går genom två landskapsbildsskyddsområden *Dalbydalen* och *Område vid Örsundsåns mynning*, se Figur 12. Landskapsbildsskyddsområden är områden som länsstyrelserna enligt den numera upphävda naturvårdslagen (1964:822) hade möjlighet att besluta om i syfte att skona landskapet från olyckliga förändringar av topografin och störande inslag i form av bland annat bebyggelse.

5.8.2 Förväntade miljöeffekter

Oavsett vilket stråk som väljs för den nya ledningen kommer den nuvarande landskapsbilden att påverkas. En luftledning påverkar landskapet genom stolpar och trädfrja ledningsgator. Bredden på ledningsgatan och stolparnas höjd har betydelse för ledningens påverkan på landskapet.

Där ledningen sträcker sig över åkermark och passerar de större vägarna blir exponeringen för omgivande landskap större. Där luftledningen i stället går genom skogsmark exponeras den generellt sett mindre för omgivningen.

I och med att båda utredningsstråken i huvudsak löper över åkermark kommer ledningen till stor del exponeras i landskapet, oavsett vilket stråk som blir aktuellt. Inom Utredningsstråk A kommer dock ledningen till stor del kunna samlokaliseras och ersätta den befintliga ledningen, vilket innebär att påverkan på landskapsbilden minimeras och effekten kommer i huvudsak motsvara dagens förhållanden. En ledning inom Utredningsstråk B innebär däremot ett nytt inslag i området längs hela sträckningen.

Sammantaget bedöms effekterna på landskapsbilden av en 52 kV ledning som **begränsande** för Utredningsstråk A och **negativa** för Utredningsstråk B, under både bygg- och driftskedet.

5.9 Boendemiljö

5.9.1 Förutsättningar

Det finns ingen bostad inom något av utredningsstråken. I syfte att undvika bebyggelse har stråken anpassats och på vissa håll smalnats av för att hålla avstånd till närliggande bostäder.

Inom 100 meter från utredningsstråken finns flera bostadshus. De flesta av dessa är lokaliserade i byar/samhällen som Ubby, Kumla, Väntbrunna, Säby och Örsundsbro. Det finns även enstaka bostäder utspridda längs stråken.

5.9.1.1 Elektromagnetiska fält

Elektromagnetiska fält används som ett samlingsnamn för elektriska och magnetiska fält. Dessa fält uppkommer tex. vid generering, överföring och användning av el. Fälten finns överallt i vår miljö, både ute i samhället och i våra hem, och härstammar bl.a. från kraftledningar och elapparater.

För kraftledningar är det spänningsskillnaden mellan fasledare och mark som ger upphov till det elektriska fältet kring ledningen. Det elektriska fältet brukar mätas i enheten kilovolt per meter (kV/m). Elektriska fält av någon storlek finns praktiskt taget bara kring högspänningsanläggningar. Fältet avskärmats lätt av t.ex. växter och byggnadsmaterial. Av det skälet fås i princip inget elektriskt fält inomhus härstammande från elanläggningar utanför huset. Det elektriska fältet anses därför inte vara relevant att redovisa i detta samråd.

Magnetiska fält mäts i enheten mikrot Tesla (μT). Fälten alstras av den ström som flyter i ledningen och varierar med strömmens variation. Den resulterande fältstyrkan beror förutom på strömmens storlek även på ledningarnas inbördes placering och avståndet emellan dem. Magnetfältet avtar normalt med kvadraten på avståndet till ledningen men avskärmats inte av normala byggnadsmaterial. I hus nära kraftledningar är mot den bakgrunden ofta magnetfälten högre än vad som är vanligt i övrigt.

Människan är anpassad till att leva med jordens magnetfält, vilket är ett statiskt fält dvs det varierar inte över tiden. De magnetfält som skapas kring elektriska anläggningar avsedda för växelström alstrar däremot ett fält som varierar med samma frekvens som strömmen. Så vitt man vet påverkas inte människan av statiska fält i nivå med jordens. Däremot skapar ett varierande magnetfält svaga elektriska strömmar i kroppen.

I Sverige är det Strålsäkerhetsmyndigheten, som är ansvarig myndighet för dessa frågor. På deras hemsida finns bla deras allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält, www.stralsakerhetsmyndigheten.se.

Trots mångårig forskning runt om i världen finns ännu inga säkra, entydiga resultat som visar om växlande magnetfält påverkar oss människor negativt. Mot bakgrund av detta bedöms inte EMF ha betydande miljöeffekt.

Vattenfall Eldistribution har som målsättning att:

- Utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer (avser befintliga ledningar).

Som ett underlag till MKB kommer magnetfältberäkningar att göras för den aktuella ledningsträckningen. Grafer som visar magnetfältets utbredning och styrka kommer att infogas i MKB:n.

5.9.2 Förväntade miljöeffekter

Påverkan av en ny ledning på boendemiljö sker under byggskedet i form av markarbeten, avverkning för ledningsgata samt byggnation av ledningen. Effekter under byggskedet kan vara begränsad framkomlighet och förändrade ljudnivåer till följd av arbetsmaskiner och ökade transporter. Effekterna är dock kortvariga och när ledningen är i drift utgör den inget hinder från att röra sig i området.

Sökanden avser att följa Naturvårdsverkets gällande riktlinjer för buller från byggplatser vid närliggande bostäder och fritidshus under byggfasen. Magnetfältberäkningar kommer att genomföras och anpassningar på ledningssträckningen kommer att göras för att säkerställa att försiktighetsprincipen 2 kap 3 § miljöbalken efterlevs och att tillräckligt avstånd till bebyggelse hålls. Detta kommer att redovisas i MKB:n.

Sammantaget bedöms effekterna på boendemiljön av en 52 kV ledning som **begränsande** för båda utredningsstråken under både bygg- och driftskedet.

6 SAMLAD BEDÖMNING

Sammanfattning av verksamhetens bedömda effekter i respektive utredningsstråk redovisas i Tabell 6. Effekterna har värderats enligt skalan **inga**, **begränsande** och **negativa** effekter.

Tabell 6. Sammanfattning av bedömda effekter under bygg- och driftskedet av en 52 kV ledning inom respektive utredningsstråk.

Bedömd aspekt	Utredningsstråk A	Utredningsstråk B
Markanvändning	Begränsade	Negativa
Planer	Inga	Inga
Infrastruktur	Begränsade – Inga	Begränsande – Inga
Naturmiljö	Begränsande	Begränsande
Kulturmiljö	Begränsande	Begränsande
Friluftsliv	Begränsande – Inga	Begränsande – Inga
Landskapsbild	Begränsade	Negativa
Boendemiljö	Begränsade – Inga	Begränsande – Inga
Längd (cirka)	14,5 kilometer	15 kilometer

Sammanfattningsvis kan konstateras att effekterna av en 52 kV ledning inom de två utredningsstråken, vid en första översiktlig bedömning, är något mindre i Utredningsstråk A. Det som talar till Utredningsstråk A:s fördel är att ledningen i huvudsak kan samlokaliseras med befintlig kraftledning och ingrepp i obruten mark minimeras.

7 FORTSATT ARBETE

Efter samrådet kommer inkomna synpunkter att sammanställas i en samrådsredogörelse som skickas till Länsstyrelsen i Uppsala län för deras beslut om verksamheten kan anses medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska en specifik miljöbedömning genomföras. I det fall länsstyrelsen beslutar att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver bestämmelserna i 6 kap. om specifik miljöbedömning inte tillämpas och i stället ska ett förenklat underlag tas fram. Ett förenklat underlag ska innehålla de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan förväntas ge.

Efter genomfört samråd kommer vidare inkomna synpunkter och information att analyseras och utredningar genomföras inför val av utredningsstråk och ledningssträckning. Därefter sker framtagande av MKB. MKB:n kommer att behandla konsekvenser och vid behov lämpliga hänsynsåtgärder. De viktigaste frågorna i MKB:n är direkta och indirekta konsekvenser för landskapsbild, boendemiljö, natur- och kulturmiljö samt friluftsliv. Konsekvenser för såväl bygg- som driftskede kommer att beskrivas.

Tillståndsansökan med MKB och samrådsredogörelse som bilagor, skickas till Ei som är den prövande myndigheten. Sökanden har som avsikt att lämna in ansökan till Ei under hösten/vintern 2026.

8 FÖRKLARINGAR ORD OCH BEGREPP

Betydande miljöpåverkan (BMP). Efter genomfört undersökningssamråd sammanfattas samrådet i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen med tillhörande bilagor lämnas till Länsstyrelsen som sedan bedömer om verksamheten eller åtgärderna kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. Vid betydande miljöpåverkan ställs därmed krav på samråd med en bredare samrådskrets och att en mer omfattande MKB tas fram inför koncessionsansökan. Oftast genomför Vattenfall Eldistribution undersökningssamrådet så att det även uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd. Om verksamhetsutövaren redan initialt anser att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver dock inte ett undersökningssamråd ske, enligt 6 kap. 23 § MB. I sådana fall genomförs direkt ett avgränsningssamråd enligt 6 kap. 29 – 32 §§ MB, utan att föregås av ett undersökningssamråd.

Detaljplan (Dp). En kommun kan använda en detaljplan för att pröva om ett område är lämpligt för bland annat bebyggelse.

Driftspänning. Driftspänningen är den spänning som ledningen driftas på.

Elektromagnetiska fält (EMF). Samlingsnamn för elektriska och magnetiska fält.

Energimarknadsinspektionen (Ei). Statlig förvaltningsmyndighet som handlägger och beslutar om koncession.

Effekt. Mått på hur mycket energi (el) som överförs i en ledning vid en viss tidpunkt, anges i enheten Watt.

Konstruktionsspänning. Konstruktionsspänning är den spänning som ledningen är konstruerad för att tåla.

Kapacitet. Mått på hur mycket el en ledning maximalt kan överföra.

kV. Elektrisk spänning mäts i enheten Volt. 1000 Volt kallas kilovolt, vilket förkortas kV.

Ledningsgata. Ledningsgata är ett röjt område i en skog längst en kraftledning. Området röjs för att öka driftsäkerheten och minska risken för att t.ex. träd och grenar faller på elledningen.

Microtesla (μ T). Ett mått för magnetfält.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Tas fram inför koncessionsansökan för att beskriva och utvärdera verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan. I MKB:n beskrivs den förordade sträckningen och vilken påverkan den kommer ha på bl.a. natur- och kulturvärden, boendemiljö, friluftsliv, landskapsbild mer detaljerat. Även åtgärder som kan komma att krävas för att minska påverkan beskrivs i MKB:n.

Minimum Sector Altitude (MSA). Yta som baseras på inflygningsfyren till respektive bana och är en cirkel med 55 km radie.

Nätkoncession. Enligt ellagen behövs tillstånd för att få bygga och använda kraftledningar. Dessa tillstånd benämns nätkoncession för linje (de ledningar som inte omfattas av nätkoncession för område) eller nätkoncession för område (ledningar upp till en viss spänningsnivå inom ett avgränsat område)

Samrådsredogörelse. Ett dokument som sammanfattar genomfört samråd, redovisar huvudsakliga synpunkter som kommit in och Vattenfall Eldistributions bemötande av synpunkterna. Till samrådsredogörelsen biläggs inkomna yttranden i sin helhet.

Skogsgata. En skogsgata är ett skogsområde längs en kraftledning inom vilken ledningsägaren vid underhåll avverkar i huvudsak all högväxande vegetation och låter lågväxande vegetation kvarstå.

Spänning. Elektrisk spänning är skillnaden i elektrisk potential mellan två punkter i en elektrisk krets. Spänning har enheten volt (V).

Trädsäker. En trädsäker kraftledning betecknar en kraftledning, vars ledningsgata utformats och underhålls så att växande träd under kraftledningen inte kan nå närmare fasledare än det vegetationsfria avståndet.

Underhållsröjning. Underhållsröjning är en röjning som görs regelbundet när vegetation som växer för nära ledningen tas bort. Detta för att hålla ledningsgatan fri från högt växande träd och buskar.

Översiktsplan (Öp). Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Markupplåtelseavtal. Markupplåtelseavtal är en frivillig överenskommelse om att upplåta mark för ledning (avtalsservitut). Markupplåtelseavtalet reglerar fastighetsägares och ledningsägares skyldigheter och rättigheter, samt intrångsersättning.

Ledningsrätt. Ledningsrätt kan sökas hos och beslutas av Lantmäteriet, och innebär rätt till att anlägga en ledning i ett givet utförande inom ett bestämt område. Ledningsrätten reglerar fastighetsägares och ledningsägares skyldigheter och rättigheter, samt intrångsersättning.

Reinvestering. Reinvestering är något som ersätter det uttjänata (förnyelse).

Sträckning. Sträckning är den sträcka som ledningen föreslås byggas i. En förordad sträckning föregås av en utredning om flera alternativa sträckningar.

9 REFERENSER

Enköpings kommun, 2026. Översiktsplan [Översiktsplan – Enköping växer – Enköpings kommun](#) (Hämtad: 2026-02-05)

Enköpings kommun, 2003. Planbeskrivning Rymningen 15:1 m fl. https://geodata2.enkoping.se/planer/0381-P03_10/PGB_DPL_1087.pdf (Hämtad 2026-03-17)

Länsstyrelserna, 2026. Nationella geodata. <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/srv/swe/catalog.search#/home>

Länsstyrelsen Uppsala län, 2026. Besöksmål. Kulturmiljöer. Gryta majorssamhälle. <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/besoksmal/kulturmiljoer/gryta-majorsbostalle.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a8a3&sv.12.382c024b1800285d5863a8a3.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sort=none> (Hämtad: 2026-02-11)

Länsstyrelsen Uppsala län, 2026. Besöksmål. Kulturmiljöer. Salnecke slott. <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/besoksmal/kulturmiljoer/salnecke-slott.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a8a3&sv.12.382c024b1800285d5863a8a3.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sort=none> (Hämtad: 2026-02-11)

Riksantikvarieämbetet, 2018. Hämtat från https://www.raa.se/app/uploads/2022/06/C_riksintressen.pdf

Uppsala kommun, 2016. Samhällsbyggnad och planering, Översiktsplanering. <https://www.uppsala.se/bygga-och-bo/samhallsbyggnad-och-planering/samhallsbyggnad-och-arkitektur/oversiktsplanering/> (Hämtad: 2025-08-12)